

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

אי נמי: ירמיה לב שְׁדוֹת בְּכֶסֶף יִקָּנוּ,
תני האשה נקנית.

וניתני התם האיש קונה!
מעיקרא תני לישנא דאורייתא, ולבסוף תני לישנא דרבנן.
ומאי לישנא דרבנן – דאסר לה אכ"ע כהקדש.

וניתני הכא האיש קונה!

משום דקא בעי למיתנא סיפא וקונה את עצמה בדידה,
תנא נמי רישא בדידה.

וניתני האיש קונה ומקנה!

משום דאיכא מיתת הבעל, דלאו איהו קא מקני,
*מן שמיא הוא דמקני לה.

ואב"א: אי תנא קונה, ה"א אפילו בע"כ,

תנא האשה נקנית, *דמדעתה אין, *שלא מדעתה לא.
ומאי איריא דתני שלש?

ליתני שלשה!

משום דקא בעי למיתני דרך,

ודרך לשון נקבה הוא, דכתיב: ^{שמות יז} והודעת להם את הדרך ילכו בה.
ואלא הא *דתניא: *בשבעה דרכים בודקין את הזב,

ניתני שבע!

משום דקא בעי למיתני דרך,

ואשכחן דרך דאיכרי לשון זכר,

דכתיב: ^{דברים כז} בדרך אזור יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך.
אי הכי, קשו קראי אהדדי, וקשיא נמי מתני' אהדדי!

קראי אהדדי לא קשיין:

הכא דבתורה קאי, ותורה איכרי לשון נקבה,

דכתיב: ^{תהלים יט} תורת ה' תמימה משכיבת נפש, כתב לה בלשון נקבה;

התם דבמלחמה קאי,

דדרכו של איש לעשות מלחמה ואין דרכה של אשה לעשות מלחמה –
כתב לה בלשון זכר.

מתני' אהדדי לא קשיין:

הכא דלגבי אשה קאי, קתני לה בלשון נקבה,

התם דלגבי איש קאי, דדרכו של איש ליבדק

ואין דרכה של אשה ליבדק, דהא אשה נמי באונס מיטמאה,
תני לשון זכר.

מ"ט תני שלש – משום דרכים,

ניתני דברים וניתני שלשה!

משום דקבעי למיתני ביאה, וביאה איכרי דרך,

דכתיב: ^{משלי ז} ודרך גבר בעלמה, כן דרך אשה מנאפת.

הא תינח ביאה,

כסף ושטר מאי איכא למימר?

משום ביאה.

ותני תרתי אטו חדא?

הנך נמי צורך ביאה נינהו.

ואב"א: הא מני – ר"ש היא;

דתניא, ר"ש אומר: מפני מה אמרה תורה ^{דברים כב} כי יקוז איש אשה,

ולא כתב כי *תלקח אשה לאיש?

*מפני שדרכו של איש לחזר על אשה,

ואין דרכה של אשה לחזר על איש;

משל, לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מי?

בעל אבידה מחזר על אבידתו.

וניתני הכא האיש קונה –
כי חיכי דתני בלישנא דרבנן
האיש מקדש.

וניתני – הכא האיש קונה
בג' דרכים.

ומקנה – אותה לעצמה
בשתי דרכים.

ומשני – משום דאיכא –

בהנחו ב' דרכים מיתת
הבעל.

בודקים את הזב –

במאכל ובמשתה בחולי

במשא בקפיצה ומראה

והרהור שמא מחמת אחד

מהן ראה ואנוס הוא וטהור

דרחמנא אמר (ויקרא טו)

במשכו מאיליו ולא מחמת

אונס והאשה באונס נמי

מטמאה כדאמר בפ' בנות

כותים (נדה דף לו:) כשהוא

אומר כי יזוב זוב דמה

הרי אונס אמור.

ופרכינן מ"ט תני שלש –

משום דרכים קאמרת.

ליתני דברים וניתני

שלשה – כי אורחא דגמרא.

ותני תרתי משום חדא –

בתמיה. שינה לשון כסף

ושטר משום ביאה? היה לו

לילך אחרי הרוב.

הא מני – דתני לשון דרך

בקדושי אשה ר"ש היא

דאמר אורחא דארעא שייד

בהו.

אבידה – אחת מעלעותיו.

כתובות פב: (ושיני)
יבמות לג.

(ויל רש"י ביבמות יט:
ד"ה קדושין דעלמא
והלכה ודיתה לאיש אחר
מדינתה משמע וניע רש"י
לקמן פה. ד"ה קדושין
דמדינתה דבעינן דעת
המקנה)

(צ"ל דתנן)
(זבין פ"ב מ"ב נזיר סה)

ס"א תקף

נדה לא

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

והא דתנן: *ב' דרכים בודקין את הזב,
ליתני דברים!

התם הא קמ"ל,

דדרכא דמיכלא יתירא לאתויי לידי זיבה,
ודרכא דמישתיא יתירא לאתויי לידי זיבה.

והא דתנן: *אתרוג שוה לאילן בג' דרכים,
ליתני דברים!

משום דבעינן מתני סיפא: ולירק בדרך אחד.
סיפא נמי ניתני דבר.

בג' דרכים – ערלה ורבעי נוהג בו כאילן ולענין
שביעית חולכין בפירותיו אחר חנטה כאילן ולא אחר
לקיטה כירק.

ולירק בדרך אחד – שבשעת לקיטתו עישורו שאין
חולכין בו לענין מעשרות אחר חנטה כשאר אילנות אלא
אחר שנה שנלקט בו כירק כדמפרש טעמיה לקמן.
המעשרות משתנות כסדר השנים שנה ראשונה של
שמיטה מעשר ראשון ושני וכן בשניה. אבל שלישית
מעשר ראשון ומעשר עני ואם חנט בשניה ונלקט
בשלישית – בשאר אילנות אחר חנטה ובאתרוג אחר
לקיטה כירק.

תוספות

אי נמי שדות בכסף יקנו – והא דלא מייתי קנין שנכתב בתורה מכסף מקנתו (ויקרא כה) משום דבעי לאתויי קנין דשדה
וקשה א"כ ה"ל לאתויי השדה אשר קנה אברהם וי"ל דמההיא ליכא למידק דאיכא למימר השדה אשר קנה אברהם בחזקה או בשטר
דהא לא כתיב השדה אשר קנה בכסף.

דאסר לה אכ"ע כהקדש – והרי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי כמו (נדרים ד' מח). הרי הן
מקודשין לשמים להיות לשמים ופשטא דמילתא מקודשת לי מיוחדת לי ומוזמנת לי ומיהו אם היה אומר טלית זו מקודש לי אין נראה
שיועיל דגבי אשה במה דמתיחדת להיות לו היא נאסרת לכל אבל בכבר וטלית לא שייך למימר הכי.

אי תנא קונה ה"א בע"כ – ואע"ג דתני האיש מקדש דמשמע בע"כ היינו משום דכבר אשמועינן הכא דבע"כ לא והא דקתני
היבמה נקנית ולא קתני היבם קונה בע"כ אידי דקתני האשה נקנית תני נמי סיפא היבמה נקנית משמע מדעתה ומשמע בע"כ.
ליתני שלשה – פירוש משום דכל התורה כולה בלשון זכר נאמרה.

קשו קראי אהרדי – אע"ג דמצינו כמה דברים שנקראים בלשון זכר ונקבה דכתיב (יחזקאל ב) יד שלוחה אלי והנה בו מגילת ספר
וכן השמש באה (בראשית טו) השמש יצא (שם יט) המחנה האחת והכהו (שם לב) וכן בלשון חכמים מצינו (שבת דף כא.) גבי נר שכבתה
אין זקוק לה נר שכבה (שם דף מד.) הלכה חמורך טרפון (סנהדרין דף לג.) השוכר את החמור והבריקה והולכה בהר (ב"מ דף עח.) לא
הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור (כתובות דף עו.) וכהנה רבות מיהו היכא דאיכא לשנויי משנינן ובקראי נמי יש שום
דרשה אי נמי לפי שראה המשניות ששינו לשונם אחרי שני הפסוקים היה רוצה לתת בהם טעם ודקדוק עליהם.

הכא דבתורה קאי ותורה איקרי לשון נקבה – וא"ת מלחמה נמי איקרי לשון נקבה דכתיב (שמואל א לא) ותכבד
המלחמה אל שאול ותוסף (עוד) המלחמה (שם יט) ועוד כי היכי דקאמר דרכו של איש לעשות מלחמה ולא אשה ה"נ דרכו של איש
ללמוד תורה ולא אשה וי"ל דלא דמי דהכא בתורה גופיה קאי דקרי הכתוב בלשון דרך ולא קאי בלומדיה וכתוב יצאו אליך (דברים כח)
אנשי מלחמה קאי והם האנשים שדרכם לעשות המלחמה.

מפני מה אמרה תורה כי יקח וכו' – פ"י דמשמע בע"כ ולא כתיב כי תלקח דמשמע מדעתה, ת"י.

אתרוג שוה לאילן בג' דרכים – פ"י בקונטרס לערלה ולרבעי ולשביעית דלענין שביעית חולכין בפירותיו אחר חנטה כאילן
ולא בתר לקיטה כירק וא"ת השתא משמע דרבעי נוהג באתרוג א"כ קשה מהכא למ"ד תני כרם רבעי בריש כיצד מברכין (ברכות דף
לה.) דמשמע דאין רבעי נוהג בשאר אילנות וי"ל דה"ק כרם רבעי כל היכא דמצוי למתני והיכא דל"מ למתני לא פליגי עליה דלא פליגי
התם לומר שלא יסבור שום תנא נטע רבעי דשמא בר מההיא דאתרוג איכא פלוגתא דתנאי בהדיא בשום מקום ולא נחלקו אלא לסתום
המשניות דסוף מס' מעשר שני ובשאר דוכתין אי כמאן דסבר (ברכות דף לה.) נטע רבעי אי כמאן דסבר (שם) כרם רבעי לידע כמאן
הלכתא וי"מ דאפי' מאן דתני כרם רבעי מודה בשאר אילנות דמדרבנן נוהג והכא מדרבנן קאמר ויש לנו נפקותא בדבר דאי פליגי דמאן
דתני כרם רבעי דוקא אבל בנטע אין רבעי כלל אפילו מדרבנן ואמרו (שבת דף קלט.) כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ וא"כ
עכשיו בחו"ל אין דין רבעי נוהג באילנות ואי מדרבנן כ"ע מודו דנוהג בשאר אילנות ה"ה בחו"ל דרבעי נוהג מדרבנן ומה שפ"י בקונטרס
לשביעית אזלינן בתר חנטה כאילן ולא בתר לקיטה כירק משמע מתוך פירושו דבירק אזלינן בתר לקיטה לענין שביעית ולא דק דבמס'
שביעית (פ"ט מ"א) תנן כל הספחים מותרין חוץ מספחיו כרוב והקשה רבינו נסים דבפרק מקום שנהגו (פסחים דף נא:) תני איפכא ויתריץ
דבההיא דמס' שביעית דקתני כל הספחים מותרין חוץ מספחיו של ערב שביעית שנכנסו בשביעית דכיון שגדלו רובן בששית הם כשל
ששית ומותרין אף לסחורה חוץ מספחיו כרוב שהם אסורין לסחורה כדן שביעית או אחר הביעור לאכילה כדמפרשין בירושלמי דכל ירק
אתה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן אבל ספחיו כרוב שדרכו לגדל אמהות ואמהות ויש עלין שהם גדלים בשביעית ושמא יקח מן
העלין שהן אסורין ויאמר מן האמהות לקחתי וההוא דמקום שנהגו (שם) דקתני כל הספחים אסורים מיירי בספחים שגדלו בשביעית
ואליבא דרבי עקיבא דדריש וכו'

עין משפט נר מצוח